

MISTLUREN

Information från Smittskydd, Vårdhygien och Strama

Årgång 12, Nr 3, oktober 2011

Innehåll

- **Influensavaccinera minst 75% av era listade ålderspensionärer och minst 80% av era yngre patienter som tillhör riskgrupperna!**
- **Samverkan ger resultat i arbetet för en bättre sexuell hälsa!**
- **Antibiotikaförskrivning i landstinget –
Ökning oktober 2010 - mars 2011
följd av minskning april –
september 2011**
- **Sent diagnostiserad HIV –
Var frikostig med HIV-test
vid HIV-associerade tillstånd och
andra oklara sjukdomstillstånd!**

Foto: Ingela Graversen

Årets höstnummer av Mistluren innehåller som vanligt information om vaccinationskampanjen mot säsongsinfluensa och pneumokocker. Ålderspensionärerna brukar vara bra på att gå till sin mottagning för vaccination. Vi har däremot mycket svårare att nå ut till yngre personer ur riskgrupperna. Vi på smittskyddet vet inte vilka som ingår i dessa grupper men ni känner era patienter på mottagningen! Passa på att informera och vaccinera dem när de ändå är på besök hos er!

Klamydiatest via Mina vårdkontakter

En projektgrupp med representanter från mikrobiologiska laboratoriet, venerologmottagningen, smittskyddet och Mina vårdkontakter har nyligen bildats. Gruppen ska senast i slutet av januari 2012 presentera ett färdigt förslag för ett införande av klamydiatest på webben. Målet är att sådan testning ska vara införd senast den 1 maj 2012.

Jan Smedjegård

Influensavaccinera minst 75% av era listade ålderspensionärer och minst 80% av era yngre patienter som tillhör riskgrupperna!

Vaccinationskampanjen mot influensa och pneumokocker pågår nu för fullt sedan den 11 oktober. I höst är listan över riskgrupper densamma som i fjol.

För att minska risken för att personer med kraftigt nedsatt infektionsförsvar ska smittas med influensa rekommenderar Socialstyrelsen fr.o.m. den här säsongen att även hushållskontakter och personal som vårdar dessa patienter bör erbjudas vaccination mot influensa.

Kostnadsfri vaccination mot säsongsinfluensa och pneumokockinfektion (pneumokockvaccin ges till dem som fyllt 5 år) erbjuds den här säsongen till:

- personer över 65 års ålder (d.v.s. personer födda år 1946 och tidigare)
- personer med kroniska sjukdomar:
 - kronisk hjärt- och/eller lungsjukdom
 - instabil diabetes mellitus
 - kraftigt nedsatt infektionsförsvar (av sjukdom eller medicinering)
 - kronisk lever- eller njursvikt
 - astma (för barn- och ungdom gäller svår astma (grad 4) med funktionsnedsättning)
 - extrem fetma (störst risk vid BMI>40) eller neuromuskulära sjukdomar som påverkar andningen
 - flerfunktionshinder hos barn

Kostnadsfri vaccination mot säsongsinfluensa erbjuds till:

- friska gravida kvinnor utan skydd mot svininfluensa/influensa A(H1N1) 2009 d.v.s. som inte varit sjuka i svininfluensa eller inte tidigare vaccinerats med Pandemrix (Gravida kvinnor utan andra riskfaktorer för allvarlig influensa som redan har vaccinerats med Pandemrix behöver inte omvaccineras mot influensa nu i höst men alla gravida kvinnor bör informeras om att ta kontakt med vården *i tidigt skede* vid influensasyntom.)

- hushållskontakter till personer med kraftigt nedsatt infektionsförsvar

Kostnadsfri vaccination mot pneumokockinfektion erbjuds till:

- personer som fyllt 5 år med skallfraktur och/eller likvorläckage

Varför är det viktigt att vaccinera mot influensa- och pneumokockinfektion?

Vaccinerna minskar risken för sjukvårdskrävande influensa, lunginflammation och annan svår pneumokocksjukdom med 30 – 50%, och även det totala antalet dödsfall med upp till 20%. Upp till 2000 dödsfall i Sverige beräknas kunna förhindras per säsong om vi får en omfattande epidemi. För Västmanlands del skulle det bli 50 – 55 dödsfall.

Det finns därför mycket starka skäl att rekommendera båda vaccinerna till äldre personer och andra riskgrupper.

Influensavaccination ska ges varje år. OBS! Enligt ny information från tillverkaren (finns på www.fass.se) ges **pneumokockvaccin (Pneumovax)** nu i regel endast **en** gång. **En andra dos** pneumokockvaccin rekommenderas endast till patienter med avsaknad av mjälte eller nedsatt immunförsvar av annan anledning när det har gått mer än 5 år sedan första vaccinationen. Vi lämnar därmed den tidigare allmänna rekommendationen om en andra dos efter 6 år.

Årets säsongsinfluensavaccin skyddar som vanligt mot tre olika virus, svininfluensan A(H1N1), en influensa A(H3N2)-stam och en influensa B-stam. Vid vaccinfremställning odlar man influensavirus på hönsägg. Vaccinet innehåller inte några ämnen för att förstärka immunsvaret (s.k adjuvans) och inte heller konserveringsmedel.

Kombinationen innebär att vaccinet skyddar både mot förra årets pandemiska influensa-

virus och det A(H3N2)-virus som möjligen kan komma att dominera i år.

Inför den här säsongen är målen oförändrade att ni alla på era mottagningar ska influensavaccinera minst 75% av era listade ålderspensionärer (d.v.s. i praktiken personer födda år 1946 och tidigare)!

Vi har också i år skickat hem personligt adresserade kort till alla personer födda år 1946 och tidigare med information om influensavaccinationen och där de uppmanas vaccinera sig.

Beställning av vaccin

Vaxigrip (27,92 kr per dos) och **Pneumovax** (175 kr per dos) produceras av Sanofi Pasteur MSD. Beställning görs av vaccinatören från SBL Vaccin Distribution tfn 08-735 12 50, fax 08-735 41 49, alternativt e-post order@sblvaccines.se med uppgift att beställningen sker enligt avtal med Fyrklövern.

Inför den här influensasäsongen har ett nytt influensavaccin registrerats, **Preflucel**. Det framställs i en cellodlad tillverkningsprocess och skulle därför kunna ges till personer med en uttalad äggallergi. Men vaccintillverkaren, Baxter, har den 21 oktober beslutat dra till-

baka en tillverkningsatts på grund av ett oväntat högt antal biverkningsrapporter. Den 24 oktober beslutade så Läkemedelsverket att inga tillverkningsatts av vaccinet får användas tills utredningen är slutförd.

Läkemedelsverkets beslut förändrar inte gällande rekommendationer för den pågående vaccinationskampanjen i Västmanland eftersom denna sker med ett helt annat upphandlat vaccin, **Vaxigrip**. Det vaccinet är väl beprövat och har använts under tidigare år.

Vaccinproducenterna räknar med att tillgången på vaccin mot såväl influensa som pneumokocker ska vara tillräcklig i höst.

För att underlätta för er som utför vaccinationerna mot influensa och pneumokocker har Smittskyddsenheten tagit fram ett flertal stöddokument. Dessa finns på smittskyddets hemsida http://www.ltv.se/Halso-och_sjukvard/Smittskydd_och_vardhygien/Smittskydd/Aktuellt/Influensa--och-pneumokockvaccination-20112012/.

Där finns också länk till Socialstyrelsens Rekommendationer för profylax och behandling av influensa under postpandemisk fas, reviderade 2011-09-19.

Jan Smedjegård

Samverkan ger resultat i arbetet för en bättre sexuell hälsa!

Klamydia ökar i länet

Antalet klamydiafall har ökat under årets nio första månader jämför med samma tid förra året. Främst sker ökningen i åldersgruppen 20-24 år. Inom åldersgruppen 15-19 år har antalet infektioner i stället minskat bland båda könen. I landet kommer dessutom regelbundet rapporter om att kondomanvändningen minskar och att könssjukdomar ökar även i vissa äldre åldersgrupper.

Klamydiadagen den 12 september

I landet och lokalt anordnas årligen den så kallade klamydiadagen. Syftet med dagen är

att uppmärksamma behovet av ökad kunskap hos individen om att använda kondom och att testa sig efter tillfälligt oskyddat sex. På sikt kan det minska smittspridning av klamydia i länet.

Den 12 september hade de flesta ungdomsmottagningar, venereologiska mottagningen, asyl- och integrationshälsan och några barnmorskemottagningar i länet dropinöppet för rådgivning och provtagning samt utdelning av kondomer.

Vid olika utåtriktade aktiviteter informerade barnmorskor om sexuell hälsa och kondomanvändning, exempelvis på Sigmatorget i Västerås, i olika gymnasieskolor och i tv och radio.

Internationella hivdagen den 1 december

Under det första halvåret i år var antalet nyanmälda hivfall i Sverige 237 personer, d.v.s. en i stort sett oförändrad nivå jämfört med tidigare år. Ungefär 70 procent av de anmälda hivfallen var smittade utomlands, vilket inte heller skiljer sig nämnvärt från året innan. Liksom då var ungefär 15 procent i den utlandsmittade gruppen födda i Sverige och smittade antingen på heterosexuell väg, oftast i Thailand, eller via sex mellan män i Europa.

Den internationella hivdagen firas den 1 december varje år genom att olika aktörer inom frivilligorganisationer, landstinget och kommunerna ger information om hiv till allmänheten.

En positiv nyhet är att risken för smittspridning minskar när den hivpositiva personen tar sina mediciner regelbundet och korrekt.

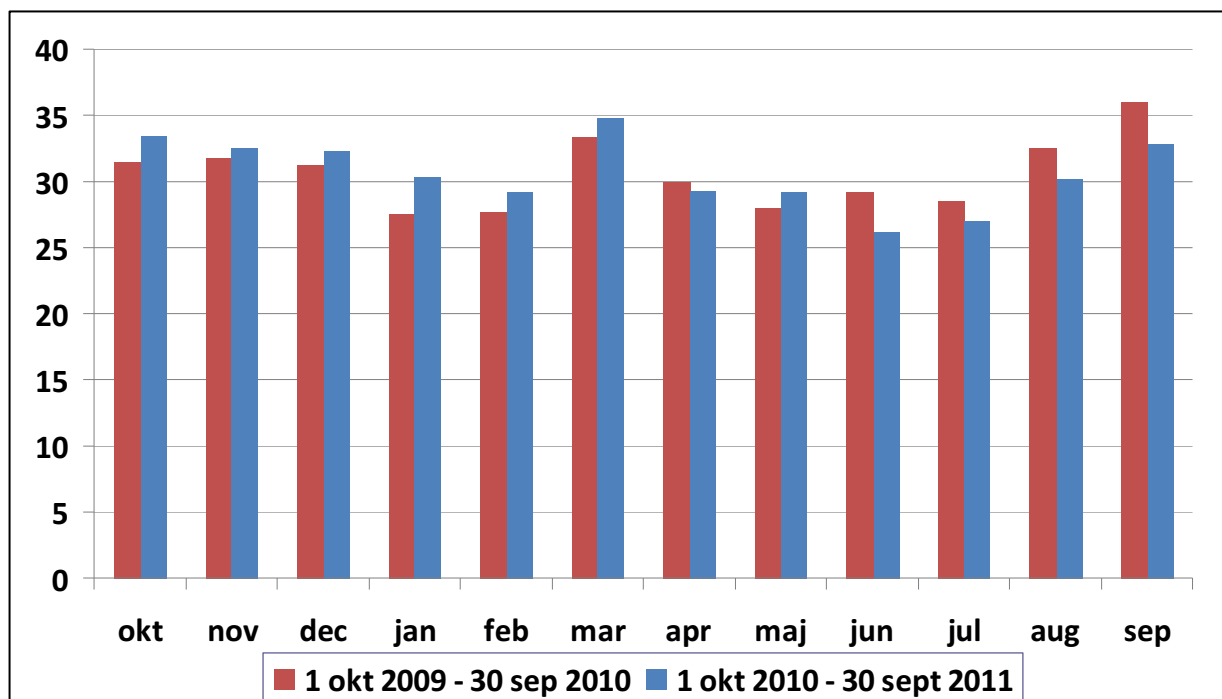
Skolans sex- och samlevnadsundervisning

Flera nationella rapporter har under årets lopp varit kritiska till den svenska sex- och samlevnadsundervisningen. Nu ska denna undervisning breddas. Enligt de nya läroplanerna för grund- och gymnasieskolan som träder i kraft den här terminen ska fler ämneslärare ta upp ämnet i sin undervisning. Skolverket, högskolor i landet erbjuder nu skolpersonal fortbildning.

Det är viktigt för ungdomar att i skolan få tid till att reflektera över egna tankar och handlingar samt att få höra kamraters attityder och värderingar inte minst inom sexuell hälsa.

Inger Paris, utvecklare för sexuell hälsa/STI

Antibiotikaförskrivning i landstinget – Ökning oktober 2010 - mars 2011 följt av minskning april – september 2011

Figur 1. Öppenvårdsförskrivning av antibiotika i Västmanland under de två senaste 12-månadersperioderna. Recept per 1000 invånare och månad.

I de två tidigare numren av Mistluren har vi beskrivit regeringens patientsäkerhetsinsats och dess slutmål vad gäller antibiotika att under 2014 maximalt 250 antibiotikarecept ska förskrivas per tusen invånare och år.

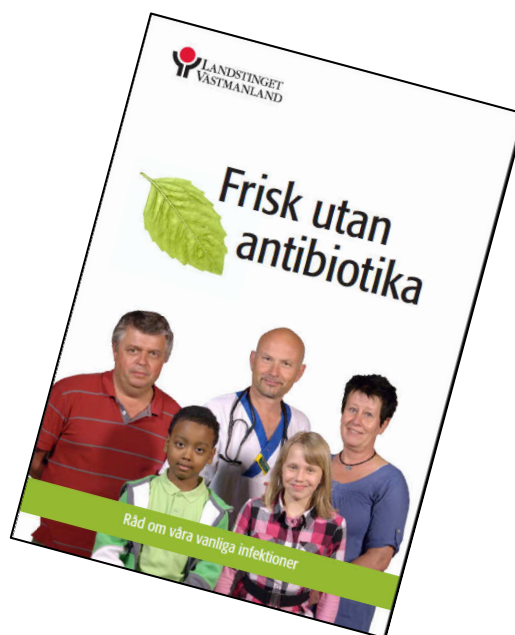
Delmålet för Västmanland, att under perioden 1 oktober 2010 till 30 september 2011 minska förskrivningen med 3% och högst förskriva 355 recept per 1000 invånare, har dessvärre inte lyckats. Efter en ökad förskrivning första sex månaderna minskade den lika mycket under sista halvåret ned till oförändrade 367 recept. I själva verket var det endast tre landsting som uppnådde sina delmål i år.

För att vi inte i onödan ska gynna uppkomsten av resistent bakterier är det angeläget att vi alla är medvetna om riskerna med en oomtyckad användning av antibiotika.

Lämna gärna också information om de vanligaste infektionerna till patienterna – t.ex. vår broschyr **Frisk utan antibiotika**. Det har varit en stor efterfrågan på den så en nytryckning är på gång.

Under 2012 kommer antibiotikaförskrivningen att få en ökad betydelse i primärvården i länet i och med att den kommer att utgöra en kvalitetsindikator med ett incitament för familjeläkarmottagningarna.

Inom sjukhusförvaltningen kommer såväl antibiotikaanvändningen på avdelningarna till inläggande patienter som förskrivningen i samband med mottagningsbesöken att disku-

teras med klinikchefer och i vissa fall även på läkarmöten på respektive klinik.

Glöm heller inte att anmäla er (via mejl till lakemedelskommitten@ltv.se) **till Läkemedelskommitténs Lunchseminarium den 24 november kl 12.00!**

Stramaläkaren Hans Neld, kommer då att diskutera **öppenvårdsförskrivning av antibiotika i slutenvården**.

Lunch och föreläsning serveras i spisrummet på restaurang Höjdpunkten i Västerås.

*Carina Westberg, informationsapotekare,
Läkemedelskommittén Västmanland
Jan Smedjegård, ordförande, Strama
Västmanland*

Sent diagnostiserad HIV – Var frikostig med HIV-test vid HIV-associerade tillstånd och andra oklara sjukdomstillstånd!

Man beräknar att 1500 personer idag lever i Sverige med HIV utan att diagnosen har ställts.

Forskning har visat att många söker vård med HIV-associerade symtom utan att HIV-test kommer till stånd. Detta medför ökad

sjuklighet för individen, ökad sjuklighet i gruppen, ökade sjukvårdskostnader och ökad spridning av HIV i samhället.

I Sverige har under de senaste två åren 58% av HIV-patienterna fått sin diagnos i ett skede då behandling redan skulle ha påbörjats och

39% i en avancerad fas av HIV-sjukdomen (har utvecklat AIDS eller har påtagligt låga hjälpar-cellsnivåer).

HIV-associerade tillstånd

- Sexuellt överförbara sjukdomar: gonorré, klamydia, syfilis
- Malignt lymfom (lymförtelcancer)
- Cervixcancer (livmoderhalscancer) och analcancer (cancer i ändtarmsöppningen)
- Herpes zoster (bältros) hos patient yngre än 60 år
- Hepatit (gulst) B och hepatit C
- Tuberkulos
- Mononukleos- (körtelfeber-) liknande tillstånd
- Samtidig anemi, trombocytopeni och leukopeni (lågt blodvärde, låga nivåer av blodplättar och vita blodkroppar)
- Seborroiskt eksem (mjälleksem)

- Candida- (svamp-) infektion i munhålan
- Kraftig avmagring

Låt alltså HIV-test tidigt ingå i utredningen vid dessa tillstånd. Var även generös med sådant test vid andra oklara sjukdomstillstånd, som t.ex. feber- eller sänkeutredning.

Att så tidigt som möjligt upptäcka HIV-sjukdomen är av stor betydelse för den enskilda patientens sjuklighet och livskvalitet och minskar även smittspridningen av sjukdomen. En framgångsrik HIV-behandling eliminerar dessutom i det närmaste smittsamheten.

*Tina Carlander, specialistläkare,
infektionskliniken
Jan Smedjegård*

Enheten för smittskydd och vårdhygien

Smittskydd

Ingång 8, Västmanlands sjukhus Västerås, fax 021-14 10 62

Jan Smedjegård	Smittskyddsläkare, redaktör och ansvarig utgivare	021-175121
Maria Berg	Smittskyddssjuksköterska	021-175124
Margita Gille-Nilsson	Adm sekreterare, redaktionssekreterare	021-175120
Marion Mars-Åhgren	Smittskyddssjuksköterska	021-173149
Inger Paris	Utvecklare/samordnare för STI/sexuell hälsa	021-174643
Marie Ebeling	Samordnare för STI/sexuell hälsa i Kunskapsnätverket hiv/STI – Mellansverige	070-5190587

Vårdhygien

Ingång 11, Västmanlands sjukhus Västerås, fax 021-175926

Eva Edberg	Hygiensjuksköterska	021-174198
Christer Häggström	Hygiensjuksköterska	021-173460
Birgitta Olofsson	Vik hygienöverläkare	021-173323
Lena Sars	Hygiensjuksköterska	021-174532

Strama Västmanland

Jan Smedjegård	Enheten för smittskydd och vårdhygien, ordförande	021-175121
Jan Bergman	Odensvi läkarmottagning	021-152505
Agneta Dahlqvist	Centrum för kommunikation	021-174524
Jesper Ericsson	Infektionskliniken, Stramaläkare slutenvård	021-173676
Christine Ernow	Sjukhustandläkare, Specialistcentrum Oral medicin	021-175443
Eva Hållidin	Mikrobiologiskt laboratorium	021-174597
Claes Johansson	Öronkliniken	021-173827
Cherin Kamil	Infektionskliniken	021-174469
Marie Lemberg	Intensivvårdsavdelningen, Operationskliniken	021-173628
Johan Mäkk	Barnkliniken	021-173276
Hans Neld	Skinnskattebergs FLM, Stramaläkare öppenvård	021-176647
Birgitta Olofsson	Infektionskliniken, tf hygienöverläkare	021-173323
Claes Rudberg	Kirurgkliniken	021-173136
Susanne Söderlund	Medicinklinik 2	021-176389
Carina Westberg	Sjukhusapoteket, Centrallasarettet, sekreterare	021-173340